

Carl Fred. Kolderup

**Jordskjelv i Norge
1936 og 1937**

Bergens Museums Årbok 1938
Naturvidenskapelig rekke
Nr. 6

Bergens Museums Årbok 1938
Naturvidenskapelig rekke
Nr. 6

Jordskjelv i Norge 1936 og 1937

Av
CARL FRED. KOLDERUP

Med 1 figur i teksten
Zusammenfassung in deutscher Sprache

I Norge blev det i 1936 merket 2 jordskjelv, og 2 på Jan Mayen. I 1937 3 jordskjelv i Norge og 1 på Jan Mayen.

Mercalli-Cancanis skala er som før anvendt ved bestemmelsen av jordskjelvenes styrkegrad. Skalaen er fra I til XII men III—V kommer mest i betraktning ved norske skjelv. De karakteriseres i hovedtrekkene på følgende måte:

- III. Svakt. Selv i tett befolkede strøk er det følt av få personer. Man har merket en rystelse som om en vogn kjørte forbi. Mange blir først bakefter ved samtale med andre klar over fenomenet.
- IV. Middels. Få av dem som opholdt sig i det fri, har merket skjelvet. Inne i hus er rystelsen merket av mange, men ikke av alle. Møbler sitrer så påstående gjenstander klirrer lett, som om en tung lastebil kjører forbi på dårlig vei. Vinduene klirrer. Det knaker i dører og bjelker. Enkelte lettsovende våkner.
- V. Temmelig sterkt. Merket av tallrike som holdt til ute, selv om de var optatt med arbeide. Iaktatt av alle inne i hus. Man får nærmest inntrykk av at en tung gjenstand er falt ned inne i huset. Stol eller seng kan beveges som om man er ombord i skib i sjøgang. Fritthengende gjenstander kommer i svingende bevegelse, dører kan slå igjen. Lette gjenstander som f.eks. fotografirammer, kan falle over ende. Billeder klapper mot veggene. De fleste sovende våkner. Enkelte blir forskrekket.

Med hensyn til skjelvenes utbredelse regnes de for store skjelv over 40.000 km², middels store mellom 40.000 og 4.000 km² og som ringe under 4.000 km², lokale, når de bare er merket et sted.

1936.

Jordskjelv i Norge 1936:

1. Nord-Trøndelag 20. januar kl. 3.30. Middels.
2. Indre Sunnhordland og deler av Ryfylke 14. august kl. 11.53. Ringe.
3. Jan Mayen 10. februar kl. 0.14.
4. Jan Mayen 26. oktober kl. 0.06.

1. *Jordrystelse på strekningen Sør-Flatanger—Rissa i Nord-Trøndelag 20. januar 1936, kl. 3.30. R.*

Rystelsen er særlig merket i kyststrøket hvor den opnådde styrkegrad IV (Bjørnør, Åfjord, Rissa). Den avtar tydelig nordover mot Sør-Flatanger (II—III) og Namdalseidet som det nordligste og østligste punkt (II—III).

Grensen for utbredelsen kan trekkes fra Nes på Ørlandet sydøstover til Rissa, derfra over Namdalseidet til Sør Flatanger, et areal på ca. 4.000 km². Utenfor dette område er rystelsen ikke merket. Den etterfulgtes av en svakere eller sterkere dur, som betegnes dels som dur av lastebil, dels som torden o. s. v. De sikreste tidsangivelser ligger omkring 3,30. Fra Åfjord angis 3,32 som rett tid.

2. *Jordrystelse i indre Sunnhordland og deler av Ryfylke 14. august 1936 kl. 11,53. R.*

Rystelsen opnådde gjennomgående styrkegrad IV. På enkelte steder som Milje, Flesje og Åkra i Skånevik, Rygg i Etne og Førde i Sunnhordland bare III. I Trette i Etne er merket 2 rystelser, med $\frac{1}{2}$ sekund mellom hver, det følte som støt nedenfra, ellers er bare merket 1 rystelse. Denne fulgtes av en lyd som betegnes som rullende, tordenlignende, eller som dynamittskudd o. s. v.

Rystelsen er merket innen et område hvis grenser kan trekkes fra Fjelberg—Førde—Skjold—Vikedal—Saudasjøen—Åkra, utenfor dette er den ikke merket.

3. *Rystelse på Jan Mayen 10. februar 1936 kl. 0,41.*

10. februar 1936 mottok man følgende telegram:

»Kl. 0,141 inatt kraftig jordrystelse par sekunder, før denne føltes meget kraftig støt«.

4. *Rystelse på Jan Mayen 27. oktober 1936 kl. 0,06.*

(Dette skjelv blir i utenlandske og egne bulletiner på grunn av Greenwich tid regnet for 26. oktober kl. 23,06).

Jan Mayen blev ovennevnte datum rystet av et kraftig jordskjelv som vakte stor forskrekkelse på telegrafstasjonen i Hvalrossbukta. Hovedrystelsen hadde styrkegrad VI—VII og etterfulgtes av en del mindre.

Dette skjelv som blev registrert i Bergen og en rekke europeiske stasjoner, er behandlet av dr. N.-H. KOLDERUP og cand. real. ANDERS KVALE. (B. M. Årbok 1938. Nat.v. rekke nr. 3).

1937.

Jordskjelv i Norge 1937.

1. Ytre deler av Sogn og Fjordane og tilstøtende deler av Hordaland. 9. januar kl. mellom 1,18 og 1,20. Middels.
2. Traktene omkring Trondheim 28. februar kl. 7,50. Ringe.
3. Namdalen 13. april kl. 20,40. Ringe.
4. Jan Mayen 2. september kl. 15,25.

1. *Jordrystelse i ytre deler av Sogn og Fjordane, og tilstøtende deler av Hordaland. 9. januar 1937, kl. mellom 1,18 og 1,20. M.*

Rystelsen har vært sterkest i den vestre del av feltet, hvor den har opnådd styrkegrad IV, III—IV og III. Det kan hende at utgangspunktet har ligget i havet, i hvert fall er det rart at så lite sterkt skjelv har hatt så stor utbredelse.

Angående tidspunktet for rystelsens inntreden holdt mange på 1,20, en på 1,18, som de hevder er rett.

I Leikanger mener man å ha iaktatt to rystelser, i Holmedal

en à to. Ingen av disse steder har rystelsen vært sterk. Den ledsagende lyd er betegnet som torden eller vedholdende rullen.

Det rystede område er innen en yttergrense fra Bremangerland over Stårheim og Innvik til Leikanger i Sogn, over Vinje, Stamnes, Masfjord til Solund. Utenfor denne er intet merket. Innen området, i den østligste del er skjelvet ikke merket i Gloppen, i Nordfjord, Helgheim i Sunnfjord, Fjærland, Balestrand, Kvamsøy og Arnafjord i Sogn.

2. Jordrystelse omkring Trondheim 28. februar 1937 kl. 7,50. R.

Rystelsen er følt sterkest omkring Orkdalen, hvor styrken har vært IV. På nordsiden av Trondheimsfjorden er kun hørt en lyd. Tiden må settes til 7,50.

Der er bare iaktatt en rystelse av få sekunders varighet. Rystelsen betegnes som skjelving og har på enkelte steder oppnådd styrkegrad IV, den ledsagende lyd betegnes som en durr eller underjordisk torden.

Rystelsen er merket innen et område fra Statsbygd, over Løkken, Hølandet, Horg, til Malvik. Utenfor dette er intet merket.

3. Jordrystelse i Namdalen, (på Hølandet, Grong og Haram) 13. april 1937, kl. 20,40.

En rystelse av styrkegrad IV er merket ovennevnte steder. I Lund i Namdalen merkedes bare et drønn, ellers er intet merket i de omliggende strøk.

To rystelser (som av ingeniør HANS LILLEJORD) blev følt på Meløy, Helgeland, 4. august kl. 11,45 og kl. 18,18 er ikke merket i de omliggende steder Træna, Gildeskål, Lurøy, Rødøy og Ørnes.

4. Rystelse på Jan Mayen 2. september 1937, kl. 15,25.

Fra Jan Mayen telegraferes: »Den 2. september kl. 15,25 hadde vi en svak rystelse. Det hørtes først en lyd som en indre eksplosjon, hvorefter fulgte en rystelse av huset«.

Zusammenfassung.

Es wurden im Jahre 1936 in Norwegen 2 und auf Jan Mayen 2, in 1937 in Norwegen 3 und auf Jan Mayen 1 Erdbeben beobachtet.

Ein (Nr. 2 1936) gehört dem südlichsten und ein (Nr. 1 1937) dem nördlichsten der westnorwegischen Erdbebungsgebiete.

In den unterstehenden Übersichten ist die Zeit in mitteleuropäischer Zonenzeit, und die Stärke nach der Skala von Mercalli-Cancani angegeben.

Die lokalen Erdbeben sind mit L, die Erdbeben mit geringer Verbreitung (weniger als 4.000 km²) mit R, diejenigen mit mittlerer Verbreitung (zwischen 4.000 und 40.000 km²) mit M und die mit grosser Verbreitung (grösser als 40.000 km²) mit S bezeichnet.

Die Nummern sind dieselben wie diejenigen auf den Karten.

Erdbeben im Jahre 1936.

1. Das nördliche Trøndelag 20. Januar 3 h 30 m II—III. M.
2. Innere Sunnhordland und Teile von Ryfylke 14. August 11 h 53 m III und IV. R.
3. Jan Mayen 10. Februar 0 h 14 m.
4. Jan Mayen 26. Oktober 23 h 6 m (Greenwich). Die Haupterschütterung hatte eine Stärke von VI—VII.

(Dies Beben ist von Dr. N.-H. KOLDERUP und Cand. real. ANDERS KVALE behandelt. B. M. Årbok 1938).

Erdbeben im Jahre 1937.

1. Die westliche Teile von Sogn und Fjordane und angrenzende Teile von Hordaland. 9. Januar 1 h 18 m und 1 h 28 m. M.
2. Die Umgebung von Trondheim 28. Februar 7 h 50 m. R.
3. Namdalen 13. April 20 h 40 m. R.
4. Jan Mayen 2. September 15 h 45 m.

Jordskjelv i Norge 1936 og 1937.